

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΔΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ

Με το σχέδιο νόμου που έχει αναρτηθεί προς διαβούλευση, προτείνονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο που αφορούν στις σχέσεις γονέων και τέκνων και, κυρίως, στην άσκηση της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο ή την ακύρωση του γάμου ή τη λύση του συμφώνου συμβίωσης ή κατά τη διακοπή της συμβίωσης των γονέων. Μετά από διαλογική συζήτηση των μελών του ΔΣ του ΔΣΘ επί του σχεδίου νόμου και έχοντας συνεκτιμήσει την πρόταση σχεδίου νόμου που υπέβαλε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης η συσταθείσα με την αριθ. 115479οικ/Φ.342 Απόφαση Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 252/8.4.2020) νομοπαρασκευαστική επιτροπή, που δόθηκε στα μέλη του ΔΣ του ΔΣΘ μετά από άδεια του Προέδρου της, κ. Ι.-Σ. Τέντε, Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ε.τ., το ΔΣ του ΔΣΘ διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου που κατατέθηκε προς διαβούλευση:

Το νομοσχέδιο εξαγγέλλει ήδη με το άρθρο 2 ότι αποσκοπεί στο συμφέρον του τέκνου δια της ενεργής παρουσίας και των δύο γονέων κατά την ανατροφή του και την εκπλήρωση της ευθύνης τους έναντι αυτού, παρά τη μεσολάβηση της διάστασης, του διαζυγίου ή της ακύρωσης του γάμου. Εκ πρώτης όψεως, η ρύθμιση αυτή φαίνεται εύλογη, ενδεχομένως όμως υποκρύπτει μια δυνητική εσωτερική αντίφαση. Η νομοθετική προεκτίμηση ή προαξιολόγηση του νομοθέτη του συμφέροντος του παιδιού με γενικό και αφηρημένο κανόνα δικαίου μπορεί σε ατομικώς εξεταζόμενη περίπτωση που άγεται ενώπιον δικαστηρίου να μην ανταποκρίνεται στο συμφέρον ορισμένου παιδιού, με αποτέλεσμα να δεσμεύεται ο δικαστής ως προς τον τρόπο συγκεκριμενοποίησης του ίδιου συμφέροντος, δίχως να μπορεί να λάβει άλλα καταλληλότερα μέτρα.

Κατά τα λοιπά και ως γενική παρατήρηση, εκτιμούμε ότι το νομοσχέδιο φαίνεται να εμφορείται από προθέσεις που κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, εγείρει όμως σε κατ' ιδίαν διατάξεις του, σοβαρούς προβληματισμούς νομοτεχνικής υφής, που ενδεχομένως να ματαιώνουν τις εν λόγω προθέσεις.

Επί των επιμέρους τροποποιήσεων:

ΑΚ 56 για κατοικία: Με τη ρύθμιση αυτή καταγράφεται διάσπαση της αρχής της αποκλειστικότητας της κατοικίας (ΑΚ 51 εδ. α), αφού σε περίπτωση ισόχρονης διαμονής του παιδιού στην κατοικία και των δύο γονέων, δεν θα μπορεί να προσδιοριστεί ποια είναι η συνήθης διαμονή του, που αποτελεί κατά την ΑΚ 56 και προσδιοριστικό στοιχείο της κατοικίας του. Σημειώνεται ότι η διάσπαση αυτή δεν αναγνωρίζεται σε άλλες περιπτώσεις δικαιοπρακτικά ανίκανων προσώπων, όπως λ.χ. στις περιπτώσεις ανηλίκων που τελούν υπό συνεπιτροπεία ή σε περιπτώσεις πάσχοντων προσώπων για τα οποία έχουν οριστεί δύο δικαστικοί συμπαραστάτες. Δικαιολογείται, επίσης, ο ενδοιασμός μήπως η νέα ρύθμιση κατά την εφαρμογή της στη δικαστηριακή πρακτική προκαλέσει προβλήματα ως προς την επίδοση δικογράφων, αφού δεν λαμβάνει πρόνοια ώστε οι επιδόσεις να μην ενεργούνται και στους δύο γονείς όταν με δικαστική απόφαση η άσκηση της γονικής μέριμνας έχει αφαιρεθεί από κάποιον από αυτούς. Και αντιστρόφως, θα πρέπει, όταν η γονική μέριμνα ασκείται από κοινού, οι επιδόσεις των δικογράφων να ενεργούνται στην κατοικία αμφοτέρων των γονέων και όχι μόνο στην κατοικία ενός εξ αυτών, κατ' επιλογή του αντιδίκου του τέκνου, καθώς το τελευταίο εκπροσωπείται από κοινού από τους γονείς του.

ΑΚ 1441 για ρύθμιση γονικής μέριμνας στο πλαίσιο συναινετικού διαζυγίου: Στο μέτρο που το νομοσχέδιο θέτει ως νόμιμο σύστημα την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας ο καθορισμός ελάχιστου περιεχομένου της συμφωνίας σε σχέση με την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας στο πλαίσιο του συναινετικού διαζυγίου, διαφαίνεται ίσως πλεοναστική. Σκόπιμο θα ήταν, αντίθετα, να περιλαμβάνεται στη συμφωνία ο τόπος της συνήθους διαμονής του παιδιού, ο γονέας με τον οποίον θα διαμένει, η επικοινωνία του με τον άλλον και η διατροφή του.

ΑΚ 1511 για το συμφέρον του παιδιού: Κατ' αρχήν, ο παράτιτλος θα μπορούσε να θεωρηθεί ανακριβής, εφόσον το συμφέρον του παιδιού αποτελεί κριτήριο όχι μόνο για την περίπτωση της κρίσης του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, αλλά και για την περίπτωση της αρμονικής συμβίωσης των γονέων.

Στην παρ. 2 αναφέρεται ότι το συμφέρον του παιδιού εξυπηρετείται *πρωτίστως* από την ουσιαστική συμμετοχή και των δύο γονέων και την αποτροπή διάρρηξης των

σχέσεων με κάποιον από αυτούς. Η πρόβλεψη αυτή θα ήταν ευκατὰ να εξειδικευθεί περαιτέρω. Σε αντίθετη περίπτωση, πιθανώς να ενσκήψουν προβληματισμοί κατά τη δικαστηριακή εφαρμογή της αναφορικά με την προσήκουσα ιεράρχηση των διαφόρων παραγόντων που πρέπει να συνεκτιμώνται (λ.χ. ανάγκη για σταθερό οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον ελεύθερο συγκρούσεων). Κατά το σημείο αυτό, η νομοθετική προαξιολόγηση και δέσμευση του δικαστή για τον τρόπο που θα πρέπει να ερμηνεύσει το συμφέρον του παιδιού σε ατομική περίπτωση μπορεί να οδηγήσει, κατά περίπτωση, ακόμη και σε αποτελέσματα αντίθετα από εκείνα που επιχειρεί να θεραπεύσει η ρύθμιση.

Σκόπιμη είναι ακόμη η περαιτέρω εξειδίκευση της παρ. 4 της νέας ΑΚ 1511, κατά την οποία το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του τέκνου μόνον εφόσον δεν αποτελεί προϊόν καθοδήγησης ή υποβολής. Υπό την παρούσα γενική εκφορά της, η διατύπωση θα μπορούσε ακόμη και να περιορίσει ουσιωδώς τη βαρύτητα την οποία μπορεί να αποδίδει ο δικαστής στη γνώμη του τέκνου. Π.χ. δεν επιτρέπεται στον δικαστή η ευχέρεια να λάβει υπόψη τη γνώμη του ώριμου εκείνου τέκνου που, επηρεασμένο έστω από τον έναν γονέα, αρνείται πεισματικά να έχει επαφές με τον άλλον. Στο εξεταζόμενο παράδειγμα, ο δικαστής θα ήταν δεσμευμένος να επιβάλει μια επικοινωνία ή και διαμονή του παιδιού με ένα πρόσωπο ανεπιθύμητο σε αυτό, γεγονός που ενδέχεται να δημιουργήσει πρόσθετες συγκρούσεις και διαταραχή της ψυχικής ηρεμίας του παιδιού, την οποία έχει ανάγκη. Στην περίπτωση αυτή, δικαιολογούνται αμφιβολίες για το κατά πόσον το αποτέλεσμα συμβαδίζει προς τα συμφέροντα του τέκνου, τα οποία φιλοδοξεί να προασπίσει ο νομοθέτης. Η προστασία της ψυχικής ισορροπίας του τέκνου (έστω και ατελώς διαμορφωμένη και επηρεασμένη από τον άλλο γονέα), θα έπρεπε να απολαμβάνει προτεραιότητας σε σχέση με την κατοχύρωση της θέσης του γονέα με τον οποίον δεν διαμένει το τέκνο. Τα παραπάνω θα μπορούσαν να προληφθούν αποτελεσματικότερα αν προβλεπόταν ότι λαμβάνεται υπόψη κατ' αρχήν η γνώμη του ώριμου παιδιού και η τυχόν καθοδήγηση της από τον γονέα να συνεκτιμάται στο πλαίσιο της ρύθμισης της άσκησης της γονικής μέριμνας.

ΑΚ 1512 σχετικά με τη διαμεσολάβηση: Η νέα διάταξη προβλέπει ότι κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας οι γονείς υποχρεούνται να καταβάλλουν προσπάθεια για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων, προσφεύγοντας εάν είναι απαραίτητο σε διαμεσολάβηση. Η χρήση της έκφρασης «εάν είναι απαραίτητο» δεν είναι δόκιμη και η διάταξη χρήζει αναδιατύπωσης, ώστε να μην καταλείπεται αμφιβολία για τις

περιπτώσεις που ο νομοθέτης προκρίνει σε περιπτώσεις διαφωνίας κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας την υποχρεωτική προσφυγή σε διαμεσολάβηση πριν την προσφυγή στη δικαιοσύνη.

AK 1513: Η νέα διάταξη προβλέπει ότι μετά τη λύση ή την ακύρωση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, η γονική μέριμνα θα ασκείται από κοινού και εξίσου από τους δύο γονείς. Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται ο κανόνας της υποχρεωτικής συνεπιμέλειας, ο οποίος επί της αρχής δικαιολογεί μια επιδοκιμασία, δεδομένου ότι και σε άλλες νομοθεσίες (λ.χ. γερμανική), η κρίση του γάμου δεν αλλοιώνει τον κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας. Το ποσοτικό στοιχείο που εισάγει ο νομοθέτης με τον όρο «εξίσου», όμως ενδεχομένως θα πρέπει να εξειδικευθεί σε μεγαλύτερο βάθος, είτε στη φραστική διατύπωση της ρύθμισης ή έστω στην Αιτιολογική Έκθεση. Η διατύπωση αυτή κατά πάσα πιθανότητα υποδηλώνει την υποχρεωτική εναλλασσόμενη διαμονή του παιδιού, ακόμη και όταν οι γονείς δεν είναι σε θέση να συμφωνήσουν σε πολύ απλά θέματα. Μάλιστα, όπως διατυπώνεται η διάταξη, ο δικαστής εμποδίζεται να ορίσει διαφορετικά την άσκηση της γονικής μέριμνας, ακόμη και όταν διαπιστώνει ότι η ισόχρονη διαμονή του παιδιού και στους δύο γονείς δεν προάγει το συμφέρον του. Υπό την έννοια αυτή, η υποχρεωτική ισόχρονη διαμονή και στους δύο γονείς ενδεχομένως παραβλέπει τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε μεμονωμένης περίπτωσης, αφού αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο βρέφη και έφηβοι ή παιδιά των οποίων οι γονείς κατοικούν σε διαφορετικές πόλεις ή και χώρες. Προσήλωση στο γράμμα της νέας διάταξης επάγεται πως ο δικαστής δεν θα μπορεί να αποκλίνει από την ισόχρονη διαμονή, αλλά η μοναδική του δυνατότητα θα είναι η απόκλιση από τον κανόνα της υποχρεωτικής συναπόφασης. Εδώ καταγράφεται μια αντινομία μεταξύ της AK 1513 και της νέας ρύθμισης της AK 1520 που προβλέπει ότι «τεκμαίρεται» ότι η επικοινωνία του παιδιού με τον οποίον δεν διαμένει ανέρχεται στο 1/3 του χρόνου του. Άρα, τίθεται το ερώτημα πώς συμβιβάζεται το ισόχρονο με το χρονικό «τεκμήριο» του 1/3.

Περαιτέρω, η διατύπωση του εδ. β της νέας AK 1513 δικαιολογεί προβληματισμούς και ενδεχομένως περαιτέρω εξειδίκευση. Υπό τη γενικότητα της υφιστάμενης διατύπωσης, διαφαίνεται ότι ακόμη και οι απλές πράξεις επιμέλειας που προβλέπονται στην AK 1516, όπως λ.χ. τι θα φάει ή τι ώρα θα κοιμηθεί το παιδί ή πόση ώρα θα δει τηλεόραση, τις οποίες μπορεί να επιχειρήσει μόνος ο ένας γονέας, θα προϋποθέτουν πλέον προηγούμενη ενημέρωση του άλλου. Ανεξάρτητα από τους πρακτικής φύσης

προβληματισμούς που θα εγείρει η επιβολή της συνεχούς επικοινωνίας για καθημερινά θέματα των γονέων, τίθεται εδώ το ερώτημα τι θα πρέπει να γίνει αν ο έτερος γονέας αρνείται να συμφωνήσει. Σκόπιμο θα ήταν λοιπόν να αποσαφηνισθεί ότι η ενημέρωση δεν προϋποθέτει αναγκαστικά την έγκριση.

ΑΚ 1514 για τη δυνατότητα απόκλισης από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας: Με τη νέα ΑΚ 1514 δίνεται η δυνατότητα απόκλισης από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας. Η πρώτη παράγραφος διαγράφεται ενδεχομένως πλεοναστική, στο μέτρο που το πεδίο εφαρμογής της επικαλύπτεται ουσιαστικά από την ΑΚ 1441.

Όσον αφορά στη δεύτερη παράγραφο, όπου αναφέρεται ότι σε περίπτωση διαφωνίας των γονέων επιτρέπεται απόκλιση από την κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, σκόπιμη είναι η νομοτεχνική περιστολή της γενικότητας της διατύπωσης. Υπό την υφιστάμενη διατύπωση διαφαίνεται ο κίνδυνος να υποστηριχθεί ότι και μόνη η διαφωνία σε ποικίλα θέματα δικαιολογούν την ανάθεση της επιμέλειας αποκλειστικά στον έναν γονέα. Μια τέτοια ερμηνεία βεβαίως θα αντιστρατευόταν το άρθρο 2 του νομοσχεδίου και τις νέες ΑΚ 1511 και 1513. Για τον λόγο αυτόν, σκόπιμο θα ήταν προς αποφυγήν παρανοήσεων στη δικαστηριακή πρακτική, το ζήτημα αυτό να αποσαφηνισθεί ρητά.

ΑΚ 1515 για την άσκηση της γονικής μέριμνας τέκνα εκτός γάμου των γονέων τους: Η νέα ΑΚ 1515 προβλέπει ότι η άσκηση της γονικής μέριμνας τέκνου που έχει αναγνωριστεί από τον πατέρα του εκουσίως ή δικαστικά μετά από αγωγή που άσκησε ο ίδιος ανήκει και σε αυτόν χωρίς οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση. Η μεταρρύθμιση αυτή πρέπει να επιδοκιμαστεί, διότι η ισχύουσα αντίθετη ρύθμιση, που απαιτούσε τη σύμφωνη γνώμη της μητέρας ή απόφαση δικαστηρίου, δικαιολογεί επιφυλάξεις συνταγματικότητας, ενόψει του ότι η αντίστοιχη διάταξη του γερμανικού δικαίου είχε κριθεί από το γερμανικό συνταγματικό δικαστήριο αντισυνταγματική και, εν συνεχεία, αναθεωρήθηκε καθ' όμοιο τρόπο με την αναμενόμενη μεταρρύθμιση.

ΑΚ 1516 για τις συνήθειες πράξεις επιμέλειας από τον έναν γονέα: Δεν αλλάζει κάτι στην παρ. 1, επομένως παρέλκει η μεταρρύθμισή της.

ΑΚ 1518 για το περιεχόμενο της έννοιας της επιμέλειας: Η πρώτη παράγραφος δεν αλλάζει.

ΑΚ 1519 για τα σημαντικά ζητήματα επιμέλειας του τέκνου: Με τη νέα ΑΚ 1519 για σημαντικά ζητήματα του τέκνου, όπως είναι η ονοματοδοσία, η επιλογή θρησκευμάτων, η υγεία και η εκπαίδευση που επιδρά ουσιωδώς στο μέλλον του, θα αποφασίζουν και οι δύο γονείς, ανεξάρτητα από το αν η επιμέλεια έχει ανατεθεί σε έναν γονέα. Η ρύθμιση αυτή υιοθετεί τη θεωρία του πυρήνα της γονικής μέριμνας που ακολουθεί η νομολογία, παρά τις δικαιολογημένες εν μέρει επιφυλάξεις της θεωρίας. Επιπλέον, ο τόπος διαμονής του παιδιού δεν θα μπορεί να μεταβληθεί αν επηρεάζεται ουσιωδώς το δικαίωμα επικοινωνίας του άλλου γονέα, εκτός αν υπάρχει συμφωνία ή απόφαση δικαστηρίου, η οποία μπορεί να είναι και προσωρινή διαταγή (σε αντίθεση με την προσφάτως τροποποιηθείσα και ισχύουσα ΑΚ 1519 που απαιτεί έκδοση οριστικής απόφασης). Η ρύθμιση αυτή θα μπορούσε να βελτιωθεί αν, αντί της ουσιώδους επίδρασης στο δικαίωμα επικοινωνίας, προβλεπόταν ως κριτήριο για την άδεια μεταβολής η προαγωγή του συμφέροντος του παιδιού.

ΑΚ 1520 για την επικοινωνία του παιδιού: Καθιερώνεται τεκμήριο επικοινωνίας με τον γονέα με τον οποίον δεν διαμένει το τέκνο στο 1/3 του χρόνου του. Η γενίκευση της εφαρμογής του τεκμηρίου και, μάλιστα χωρίς περαιτέρω εξειδίκευση, είναι πιθανόν να προκαλέσει προβλήματα κατά τη δικαστηριακή εφαρμογή της διάταξης, ενώ ενέχει και δόση αντίφασης με την ΑΚ 1513 και την ισόχρονη κατανομή της επιμέλειας. Σκόπιμο θα ήταν ακόμη να αποσαφηνισθεί νομοθετικά η έννοια του «χρόνου του παιδιού», ιδίως σε ό,τι αφορά τη χρονική περίοδο αναφοράς της (π.χ. αν ο χρόνος αυτός θα υπολογίζεται με την εβδομάδα, τον μήνα, το εξάμηνο ή τον χρόνο). Περαιτέρω, η επικοινωνία αποκτά λειτουργικό χαρακτήρα, αφού πλέον ο δικαιούχος της έχει υποχρέωση να ασκεί το δικαίωμά του αυτό. Εδώ, όμως, ανακύπτει το ερώτημα αν και το τέκνο υποχρεούται να επικοινωνεί με τον γονέα δεν ασκεί το δικαίωμά του αυτό. Σκόπιμο είναι επίσης να αποσαφηνισθεί ο τόπος στον οποίον θα διεξάγεται η επικοινωνία, ώστε αν αυτή γίνεται στο σπίτι του άλλου γονέα (πρώην συζύγου) να μην παραβιάζεται η ιδιωτική ζωή του.

ΑΚ 1532 για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας λόγω κακής άσκησης της: Η νέα ΑΚ 1532 παραθέτει ενδεικτικά λόγους κακής άσκησης της γονικής μέριμνας, που

δικαιολογούν την αφαίρεσή της με δικαστική απόφαση. Στην πραγματικότητα, η διάταξη τυποποιεί περιπτώσεις που είχαν ήδη κριθεί από τη νομολογία ως λόγοι κακής άσκησης. Επιπλέον, προβλέπεται ότι λόγος κακής άσκησης είναι και η αμετάκλητη καταδίκη του γονέα για ενδοοικογενειακή βία ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Διαπιστώνεται ασυμβατότητα της προς στην ΑΚ 1537, κατά την οποία ο γονέας εκπίπτει αυτοδικαίως από τη γονική μέριμνα αν καταδικάστηκε σε ποινή στερητικής της ελευθερίας τουλάχιστον ενός μήνα για αδίκημα που τέλεσε με δόλο και στρέφεται κατά της ζωής, της υγείας ή των ηθών του τέκνου. Πράγματι, θα μπορούσε να θεωρηθεί αντιφατικό αφενός η τελεσίδικη καταδίκη για αδίκημα κατά της γενετήσιας ζωής να επιφέρει την αυτοδίκαιη έκπτωση από τη γονική μέριμνα και τη συνακόλουθη αδυναμία ανάκτησής της και αφετέρου η αμετάκλητη καταδίκη για το ίδιο έγκλημα να επιτρέπει τη διατήρησή της στο πρόσωπο του καταδικασθέντος γονέα και να προβλέπεται απλώς η δικαστική αφαίρεση της άσκησης της με δυνατότητα μεταγενέστερης ανάκτησης κατ' ΑΚ 1536. Σε κάθε περίπτωση, η καταδικαστική απόφαση ενδέχεται να καταστεί αμετάκλητη μετά από πολλά έτη, οπότε δημιουργείται ο κίνδυνος να διατηρεί την άσκηση της γονικής μέριμνας ο γονέας που καταδικάστηκε με οριστική ή τελεσίδικη απόφαση. Υπενθυμίζεται ότι η νομολογία ήδη δέχεται τη δυνατότητα αφαίρεσης της άσκησης της γονικής μέριμνας όταν η σχετική καταδικαστική απόφαση δεν έχει ακόμη καταστεί τελεσίδικη. Πάντως, ακόμη και υπό την εκδοχή ότι τα εν λόγω αδικήματα στρέφονται κατά τρίτου και όχι κατά του τέκνου, η μακροχρόνια αναμονή έκδοσης αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης μπορεί να οδηγήσει, κατά περίπτωση, σε κίνδυνο των συμφερόντων του τέκνου, αν αποδεικνύεται ότι η άσκηση των ως άνω αδικημάτων μπορεί να επηρεάσει το τέκνο.

Άρθρο 15 νομοσχεδίου για τη διαμεσολάβηση: Ειδικά για το ειδικό μητρώο ειδικών διαμεσολαβητών το οποίο θα τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης, οι όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για την κατάρτιση του οποίου θα οριστούν με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (άρθρα 15 και 21 σχεδίου νόμου), σημειώνεται ότι, σύμφωνα και με το άρθρο 27 παρ. Β Ν. 4640/2019, προϋπόθεση για την εγγραφή στο ως άνω μητρώο θα πρέπει να αποτελεί πρόσθετη εξιδεικευμένη εκπαίδευση στην οικογενειακή διαμεσολάβηση των ήδη διαπιστευμένων διαμεσολαβητών ελάχιστης διάρκειας είκοσι (20) ωρών, η οποία

εκπαίδευση παρέχεται από αδειοδοτημένους φορείς του ΥΔΔΑΔ ή από αναγνωρισμένους φορείς της αλλοδαπής.

Αποτιμώντας συνολικά το σχέδιο νόμου, διαπιστώνονται ουσιαστικά περιθώρια νομοτεχνικής βελτίωσης του. Σημειώνεται ότι το ισχύον Οικογενειακό Δίκαιο δεν αγνοεί τη δυνατότητα του δικαστηρίου να αναθέσει την άσκηση της επιμέλειας από κοινού στους δύο γονείς μετά την κρίση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, ούτε αγνοεί τη δυνατότητα εναλλασσόμενης διαμονής ή της χρονικής ή λειτουργικής κατανομής της γονικής μέριμνας, εφόσον με αυτήν εξυπηρετείται καλύτερα το συμφέρον του παιδιού. Ιδιαίτερα σκόπιμη αξιολογείται η κατάλληλη νομοτεχνική προσαρμογή, ώστε να διευρυνθεί η δυνατότητα του δικαστή να προσαρμόζει τις νομοθετικές λύσεις που επιχειρεί να εισαγάγει το νομοσχέδιο στις ιδιαίζουσες συνθήκες κάθε εξατομικευμένης περίπτωσης.

Εξάλλου, από τη διατύπωση των επιμέρους διατάξεων δημιουργείται η εντύπωση ότι ο νομοθέτης φαίνεται να μετατοπίζει το κεντρικό ενδιαφέρον του από το συμφέρον του παιδιού στην ισότητα των γονέων. Στη μετατόπιση αυτή, όμως, συγχωρούνται ορισμένες επιφυλάξεις. Συγκεκριμένα, σωστό φαίνεται η προστασία της αρχής της ισότητας των γονέων, η σπουδαιότητα της οποίας είναι αδιαμφισβήτητη, να μην εξικνεύεται μέχρι του σημείου να θίγεται σε ορισμένη ατομική περίπτωση το συμφέρον του παιδιού. Με άλλα λόγια, αν ο φυσικός δικαστής διαπιστώνει *in concreto* ότι το συμφέρον του παιδιού δεν εξυπηρετείται από την ισόχρονη συμμετοχή των γονέων στην ανατροφή του (λ.χ. εναλλασσόμενη κατοικία βρέφους), θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει λύση που να ανταποκρίνεται στο συμφέρον αυτό, ακόμη και αν πρέπει να γίνει μια υποχώρηση της αρχής της ισότητας των γονέων.

Περαιτέρω, φρονούμε ότι σημείο τομής στην προσπάθεια επίλυσης των παθογενειών που ενδεχομένως ανακύπτουν από τη πρακτική των δικαστηρίων να αναθέτουν την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου αποκλειστικά στον έναν γονέα και, κατά κανόνα, στη μητέρα χωρίς να αιτιολογούν αν ο αποκλεισμός του άλλου γονέα είναι, πράγματι, δικαιολογημένος, θα μπορούσε να επιτελέσει η ίδρυση οικογενειακών δικαστηρίων στελεχωμένων από έμπειρους δικαστές με εξειδίκευση σε υποθέσεις γονέων και τέκνων και κατάρτιση σε θέματα παιδοψυχολογίας και κοινωνιολογίας, οι οποίοι θα συνεπικουρούνται στο έργο τους από ειδικούς επιστήμονες ψυχικής υγείας και, κυρίως, παιδοψυχολόγους και παιδοψυχιάτρους, καθώς και από ικανούς και έμπειρους διαμεσολαβητές.

Τέλος, το ΔΣ του ΔΣΘ εκφράζει την απογοήτευσή του για τον λόγο ότι το επισπεύδον Υπουργείο δεν απευθύνθηκε στην Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων προκειμένου να υποβάλλει, πριν την κατάθεσή του προς διαβούλευση, προτάσεις για την αναθεώρηση ρυθμίσεων του Οικογενειακού Δικαίου, οι οποίες έχουν ευρύτερη σημασία και αφορούν σε εξόχως ευαίσθητες πτυχές της προσωπικότητας. Δεν πρέπει να διαλάθει της προσοχής ότι οι δικηγόροι, οι οποίοι άλλωστε είναι συλλειτουργοί της δικαιοσύνης, μέσα από την εμπειρία τους λόγω της καθημερινής τριβής τους με υποθέσεις που άπτονται στις σχέσεις γονέων και τέκνων, μπορούν να συμβάλλουν στην κατάρτιση ενός αποτελεσματικού σχεδίου νόμου ανταποκρινόμενου πλήρως στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες. Συμπερασματικά, σκόπιμο θα ήταν να συγκροτηθεί εκ νέου νομοπαρασκευαστική επιτροπή αποτελούμενη και από δικηγόρους υποδειχθέντες από την Ολομέλεια, η οποία θα πρέπει να κινηθεί προς την υιοθέτηση της πρότασης που είχε υποβάλει η αρχική νομοπαρασκευαστική επιτροπή ενδεχομένως και με ορισμένες τροποποιήσεις της.